

กลองยืน-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรี ม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก

Klong Yuen - Klong Lorn: Beating Techniques of
Mangkala Folk Local Wisdom Scholars in Phitsanulok

ศุภชัย ชีระกุล¹ | Supachai Teelakun

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้นำเสนอส่วนหนึ่งในการวิจัยเรื่อง “พัฒนาชุดการสอนปฏิบัติ กลองยืน-กลองหลอนตามวิถีปราชญ์ม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก” โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษา เทคนิคกลองยืน-กลองหลอน จากนายเต้า มีนาค และนายประโยชน์ ลูกพลับ ใช้วิธีวิจัย และพัฒนา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบบเจาะจง จำนวน 2 คน จากปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ในดนตรีม้งคละ นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า เทคนิคการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนของจังหวัดพิษณุโลก มี 4 เทคนิค คือ 1) เทคนิคการจับไม้ 2) เทคนิคการวางมือ 3) เทคนิคบรรเลงเสียงในเสียงต่าง ๆ และ 4) เทคนิคตำแหน่งในการบรรเลงบนกลองยืน-กลองหลอน มีเทคนิคการบรรเลง ไม่แตกต่างกัน มีเสียงที่ใช้ในการบรรเลงกลองยืน 4 เสียง และกลองหลอน 3 เสียง ซึ่งมีเสียงที่เรียกต่างกัน 1 เสียง คือ หนัด/ติง2 ซึ่งเกิดจากการพัฒนาให้มีความเข้าใจได้ง่ายตาม ความเห็นของปราชญ์ม้งคละในแต่ละบุคคล

คำสำคัญ: กลองยืน กลองหลอน ดนตรีม้งคละ เทคนิคการบรรเลง ปราชญ์ดนตรีม้งคละ

¹ดร.ประจำสาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม ติดต่อได้ที่: Moddang.001@hotmail.com

¹Dr., Western Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University, e-mail: Moddang.001@hotmail.com

Abstract

This research article presents a part of the research entitled "Development in the Teaching Kits of Beating Klong Yuen-Klong Lorn." This research aimed to study techniques for Klong Yuen and Klong Lorn by Mangkala folk local wisdom scholars Mr.Tao Meenak and Mr. Prayoad Lookplub. Data is collected using research and development methodologies: observation and interview. Two purposive informants were selected from Mangkala Folk local wisdom scholars. The research findings were presented using an analytical description.

The findings of this research showed that there are 4 techniques to beat Klong Yuen – Klong Lorn in Phisanulok: 1) handling drumsticks, 2) positioning hands, 3) composing various sounds, and 4) beating the points of Klong Yuen – Klong Lorn with the similar techniques. There are 4 Klong Yuen and 3 Klong Lorn composing sounds. The different sound is named Nued or Ting 2, which is caused by the development to be easy to understand according to the opinion of Mangkha local wisdom scholars in each individual.

Keywords: Klong Yuen, Klong Lorn, Mangkala Music, Playing Techniques, Mangkala Folk Philosophers

บทนำ

ดนตรีม้งคละเป็นดนตรีพื้นบ้านของภาคเหนือตอนล่างที่มีการละเล่นเป็นแบบต้นฉบับของตนเองและมีเอกลักษณ์ ลีลา และจังหวะที่สนุกสนานถือได้ว่าเป็นดนตรีพื้นเมืองที่มีความสำคัญกับชาวภาคเหนือตอนล่างเป็นอย่างยิ่ง สันติ ศิริคชพันธุ์ (2540: 1) ดนตรีม้งคละเป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่แพร่กระจายอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทยเช่น พิชณุโลก สุโขทัย และอุตรดิตถ์ วงดนตรีม้งคละเป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรี คือ ปี่ม้งคละ กลองม้งคละ กลองยี่น กลองหลอน ฆ้อง 3 เสียง หรือฆ้องหามและฉาบหลอน ฉาบยี่น

กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคละ

ในจังหวัดพิษณุโลก

ดนตรีม้งคละของจังหวัดพิษณุโลกนั้นใช้ได้ทั้งในงานมงคลเช่น งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานบวช และในงานอวมงคลเฉพาะในงานศพ ซึ่งต้องเป็นงานศพของผู้ที่เป็นนักดนตรีในวงม้งคละเท่านั้น ดนตรีม้งคละในอดีตมีแนวโน้มที่จะสูญหายจากการถูกวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่เข้ามาทดแทนในงานแสดงต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันดนตรีม้งคละมีผู้สนใจและต้องการอนุรักษ์ โดยมีการนำดนตรีม้งคละเข้าไปสอนในสถาบันการศึกษามากขึ้น มีการอบรมดนตรีม้งคละจากปราชญ์ให้ผู้สนใจ แต่ยังพบว่าผู้ที่ได้เรียนรู้นั้นไม่สามารถนำเทคนิคในการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอน ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้องตามเทคนิคของปราชญ์จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอน

กลองยี่น-กลองหลอนเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีซึ่งกลองยี่นมีหน้าที่เป็นจังหวะหลักในการบรรเลงของบทเพลง ส่วนกลองหลอนมีหน้าที่ สอดแทรกกับจังหวะของกลองยี่นเพื่อให้มีความซับซ้อนในการบรรเลง และบ่งบอกถึงชื่อของบทเพลงที่ใช้ในวงดนตรีม้งคละที่มี 32 บทเพลง ดังในบทเพลง ไม้ 4 ซึ่งจะเรียกว่าเพลงครู จะเป็นบทเพลงแรกในการบรรเลงในแต่ละครั้งซึ่งถือได้ว่าเป็นการไหว้ครูดนตรีม้งคละและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่จะทำการบรรเลงแล้วจึงสามารถบรรเลงในบทเพลงอื่น ๆ ต่อไป

ปัจจุบันความรู้และการถ่ายทอดดนตรีม้งคละของปราชญ์ชาวบ้าน จัดเป็นความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีรูปแบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม ซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประกาศขึ้นทะเบียนให้ ดนตรีม้งคละเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2556: 12-13) ซึ่ง ในปัจจุบันการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอน ที่เป็นเครื่องดนตรีที่เป็นจังหวะหลักในวงม้งคละที่มีเทคนิคและระบบเสียงที่เกิดจากการบรรเลง โดยมีผู้สนใจและศึกษาหาความรู้และนำไปสอนตามสถานศึกษามีความคลาดเคลื่อนในด้านเทคนิคการบรรเลงและไม่ครบจำนวนของระบบเสียงที่ใช้ในบทเพลงม้งคละ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาต่อยอดไปได้ในทุกบทเพลง ซึ่งมีความสำคัญในการบอกถึงความเป็นม้งคละของจังหวัดพิษณุโลก

นายประโยชน์ ลูกพลับ และนายเต้า มีนาค เป็นปราชญ์ม้งคละที่ให้ความรู้ทางด้านดนตรีม้งคละแก่หน่วยงาน องค์กร ประชาชนและผู้ที่สนใจด้านดนตรีม้งคละในจังหวัดพิษณุโลกมาอย่างยาวนานไม่ต่ำกว่า 40 ปี และเป็นผู้สืบทอดวงม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก มีความเชี่ยวชาญในดนตรีม้งคละ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ 1) เป็นวงดนตรีที่มีการสืบทอดมานานกว่า 40 ปี 2) เป็นปราชญ์

มังคละประจำจังหวัดพิษณุโลก และ 3) เป็นผู้มีผลงานประจักษ์ทางดนตรีมังคละ

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาเทคนิคการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนของปราชญ์ดนตรีมังคละในจังหวัดพิษณุโลก ให้มีความถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจที่จะนำ เทคนิคการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนนำไปใช้ในวงมังคละตามวิถีปราชญ์มังคละเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญากลองยืน-กลองหลอนในวงมังคละให้มีความถูกต้องและคงอยู่อย่างแพร่หลายเพื่อเผยแพร่ออกไปให้ผู้คนรุ่นหลังที่สนใจที่จะศึกษาภูมิปัญญาดนตรีมังคละเพื่อให้เกิดประโยชน์ไม่มากนักน้อยและเพื่ออนุรักษ์ต่อไป

วัตถุประสงค์

ศึกษาเทคนิคการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนของจังหวัดพิษณุโลกจากปราชญ์ชาวบ้าน

วิธีการวิจัย

การศึกษาศึกษาเทคนิคการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอน ใช้วิธีวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

คัดเลือกพื้นที่ศึกษาทางดนตรีมังคละจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2 วง คือ 1) วงมังคละลุงเต้า มีนาค และ 2) วงมังคละลุงประโยชน์ ลูกพลับ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ 1) เป็นวงดนตรีที่มีการสืบทอดมานานกว่า 40 ปี 2) เป็นปราชญ์มังคละประจำจังหวัดพิษณุโลก และ 3) เป็นผู้ที่มีผลงานประจักษ์ทางดนตรีมังคละ

กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคละ

ในจังหวัดพิษณุโลก

นายเต้า มีนาค

นายประโยชน์ ลูกพลับ

ภาพที่ 1: นายเต้า มีนาค และนายประโยชน์ ลูกพลับ

ที่มา: ศุภชัย ธีระกุล (2564)

ภาพที่ 1 ลุงเต้า มีนาค ปราชญ์ดนตรีม้งคละจังหวัดพิษณุโลก นายประโยชน์ ลูกพลับ ปราชญ์ดนตรีม้งคละและประธานชมรมอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านม้งคละจังหวัดพิษณุโลก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ (แบบมีโครงสร้าง) เพื่อกำหนดคำถามต่อกลุ่มนักดนตรีม้งคละในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อใช้ในการกำหนดปราชญ์ม้งคละผู้ให้ความรู้และคำถามในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
2. แบบสังเกต (แบบมีส่วนร่วม) ศึกษาเก็บข้อมูลเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนจากปราชญ์โดยผู้วิจัยเรียนรู้จากปราชญ์และรวมบรรเลงดนตรี (แบบไม่มีส่วนรวม) การเข้าร่วมสังเกตจากงานแสดงดนตรีจากกลุ่มปราชญ์ดนตรีม้งคละ เพื่อให้ทราบถึงเทคนิคการบรรเลงบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอน
3. แบบวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่รวบรวมนำมาวิเคราะห์การบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนเพื่อศึกษาความแตกต่างของเทคนิคในการบรรเลงในรูปแบบของปราชญ์ม้งคละจังหวัดพิษณุโลกทั้ง 2 ท่าน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลเอกสารเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยหรือที่มีการศึกษาไว้ประเด็นที่เกี่ยวกับกลองยี่น-กลองหลอนในดนตรีม้งคละจังหวัดพิษณุโลก

2. ข้อมูลภาคสนาม เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมได้จากนายเต้า มีนาคและนายประโยชน์ ลูกพลับโดยใช้วิธีการสำรวจเบื้องต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย พัฒนาชุดการสอนปฏิบัติกลองยี่น-กลองหลอนตามวิถีปราชญ์ม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก เป็นลักษณะงานวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำส่วนหนึ่งในการวิจัยในการเขียนบทความในเรื่อง กลองยี่น-กลองหลอน เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยจึงแบ่งการรวบรวมข้อมูลและขั้นตอนให้ได้ข้อมูลและใช้ตอบวัตถุประสงค์ ศึกษาเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนในวงดนตรีม้งคละจังหวัดพิษณุโลกเพื่อได้ทราบถึงเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนในวงดนตรีม้งคละจังหวัดพิษณุโลกในเรื่อง เทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนและเสียงที่เกิดจากการบรรเลง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มานั้นจำแนก แยกแยะ จัดระบบ จัดประเภทข้อมูล เป็นข้อมูลประเภทวิเคราะห์ภาคสนาม ข้อมูลประเภทเสียงทั้งเสียงสัมภาษณ์และเสียงกลองยี่น-กลองหลอน ข้อมูลภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว โดยจัดประเภท และเรียงลำดับการทำงานก่อนหลังจากนั้น จึงตรวจสอบข้อมูลเพื่อป้องกันความผิดพลาดหลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาคำตอบคืบหน้าในเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยการนำข้อมูลภาคสนามที่ได้จัดการสังเกต การสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อตกลงในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้คำศัพท์เฉพาะตามข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน นำเสนอผลการศึกษาเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอน ดังนี้

กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคละ

ในจังหวัดพิษณุโลก

1. เสียงหนืด คือ เทคนิคในการบรรเลงหน้ากลองใหญ่ของกลองหลอน โดยใช้ไม้ตีพร้อมกับการลูบหนังหน้ากลองบนจังหวะยก เทคนิคนี้เรียกโดยวงลุงเต้า
 2. เสียงตึง 2 คือ เทคนิคในการบรรเลงหน้ากลองใหญ่ของกลองหลอน โดยใช้ไม้ตีพร้อมกับการลูบหนังหน้ากลองบนจังหวะยก เทคนิคนี้เรียกโดยวงประโยชน์ ลูกปลับ
- การวิจัย เรื่อง พัฒนาชุดการสอนปฏิบัติกลองยี่น-กลองหลอนตามวิถีปราชญ์ม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก นำเสนอผลการศึกษาเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนดังนี้

เทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอน

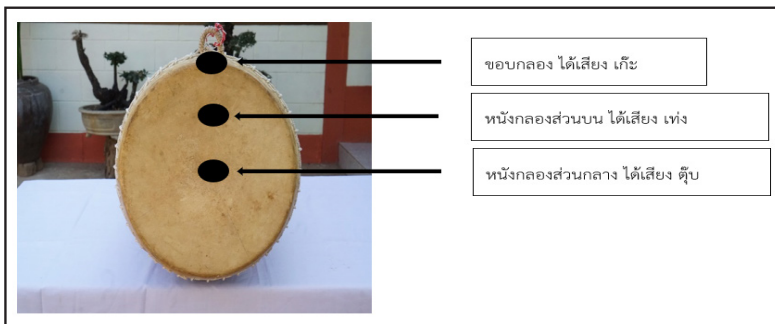
ภาพที่ 2: ลักษณะกลองยี่น-กลองหลอนและความแตกต่างของไม้ตีกลองยี่น-กลองหลอน
ที่มา: ศุภชัย ชีระกุล (2565)

ภาพที่ 2 กลองยืน-กลองหลอนเป็นกลองสองหน้าทำจากตัวกลองทำจากไม้ขนุน โดยมีการชิงหน้ากลองด้วยหนังสัตว์และมีขนาดต่างกันกลองยืนมีขนาดใหญ่ให้เสียงต่ำ กลองหลอนมีขนาดเล็กกว่ากลองยืนให้เสียงสูง และไม้กลองยืนมีขนาดยาวกว่าไม้กลองหลอน

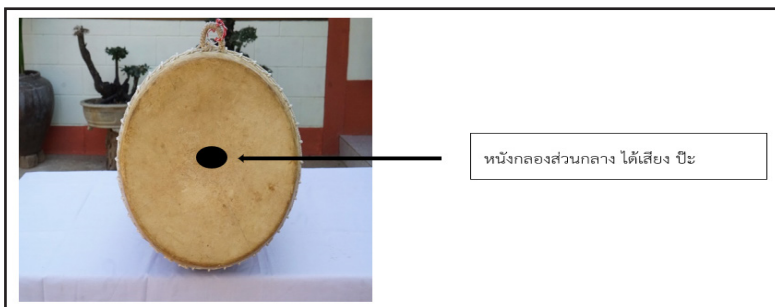
ศึกษาตำแหน่งในการบรรเลงกลอง

เทคนิคการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอน มีเทคนิคที่ทำให้ได้เสียงต่าง ๆ ในแต่ละเสียงจากตำแหน่งบนหนังกลองที่มีตำแหน่งเฉพาะที่ซึ่งจะทำให้ได้เสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของกลองยืน-กลองหลอนในเสียงต่าง ๆ

ตำแหน่งในการตีกลองยืน หน้าใหญ่

ตำแหน่งในการตีกลองยืน หน้าเล็ก

ภาพที่ 3: ตำแหน่งการตีและเสียงที่เกิดขึ้นในการบรรเลงกลองยืน

ที่มา: ศุภชัย ชีระกุล (2565)

กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคะ

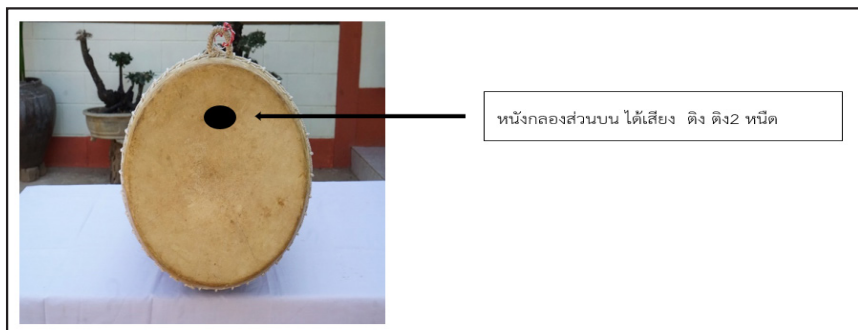
ในจังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1: การตีกลองยี่น นายเต้า มีนาค และ นายประโยชน์ ลูกพลับในเสียงต่าง ๆ ทั้ง 2 วง

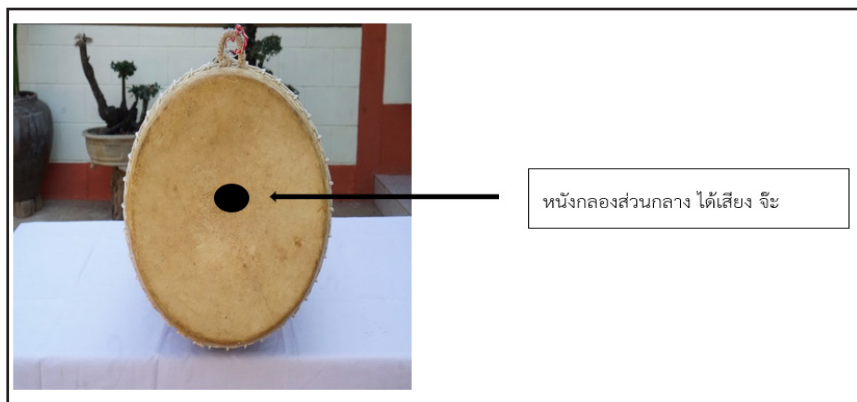
ลักษณะเสียงในหน้ากลองของกลองยี่น	
หน้าใหญ่	หน้าเล็ก
1. เถ่ง 2. เก๊ะ 3. ตู๊บ	1. ป๊ะ

ตำแหน่งในการบรรเลงกลองยี่นของ นายเต้า มีนาค และนายประโยชน์ ลูกพลับ ซึ่งมีในการบรรเลงในกลองหน้าใหญ่มี 3 ตำแหน่ง 1) ตำแหน่งหนึ่งกลองส่วนกลางใช้ในการบรรเลงเสียง ตู๊บ 2) ตำแหน่งหนึ่งกลองส่วนบนใช้ในการบรรเลงเสียง เถ่ง และ 3) ตำแหน่งขอบกลองใช้บรรเลงเสียง เก๊ะ และตำแหน่งในการบรรเลงในกลองหน้าเล็กมี 1 ตำแหน่ง 1) ตำแหน่งหนึ่งกลองส่วนกลางใช้ในการบรรเลงเสียง ป๊ะ พบว่ามีเทคนิคในตำแหน่งการบรรเลงเหมือนกัน

ตำแหน่งในการตีกลองหลอน หน้าใหญ่

ตำแหน่งในการตีกลองหลอน หน้าเล็ก

ภาพที่ 4: ตำแหน่งการตีและเสียงที่เกิดขึ้นในการบรรเลงกลองหลอน

ที่มา: ศุภชัย อีระกุล (2565)

ตารางที่ 2: การตีกลองหลอน นายเต้า มีนาค และ นายประโยชน์ ลูกพลับในเสียงต่าง ๆ ทั้ง 2 วง

ลักษณะเสียงในหน้ากลองของกลองยี่น	
หน้าใหญ่	หน้าเล็ก
1. ตึง	1. จ๊ะ
2. ตึง2/หนืด	

กลองยืน-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคะ

ในจังหวัดพิษณุโลก

ตำแหน่งในการบรรเลงกลองหลอนของ นายเต้า มีนาค ซึ่งมีตำแหน่งในการบรรเลงในกลองหน้าใหญ่มี 1 ตำแหน่ง 1) ตำแหน่งหนึ่งกลองส่วนบนใช้ในการบรรเลงเสียง ตึง หนืด ในส่วน นายประโยชน์ ลูกพลับมีตำแหน่งในการบรรเลงในกลองหน้าใหญ่มี 1 ตำแหน่ง 1) ตำแหน่งหนึ่งกลองส่วนบนใช้ในการบรรเลงเสียง ตึง และตำแหน่งในการบรรเลงในกลองหน้าเล็กมี 1 ตำแหน่ง 1) ตำแหน่งหนึ่งกลองส่วนกลางใช้ในการบรรเลงเสียง จ๊ะ พบว่ามีเทคนิคในตำแหน่งการบรรเลงเหมือนกัน

ภาพที่ 5: การจับไม้กลองยืน-กลองหลอน

ที่มา: ศุภชัย ธีระกุล (2565)

ภาพที่ 5 การจับไม้ตีกลองยืน-หลอน จะใช้นิ้วหัวแม่มือ กับนิ้วชี้หนีระหว่างโคนนิ้วหัวแม่มือ ในส่วนด้านไม้ข้างที่เล็กอย่างหลวม ๆ ใช้การจับไม้แบบนี้ใช้ได้ทั้งกับกลองยืน-กลองหลอน

เทคนิคการบรรเลงในเสียงในกลองยืน

เสียงเท่ง

ภาพที่ 6: เทคนิคการบรรเลงเสียงเท่ง

ที่มา: ศุภชัย อีระกุล (2565)

ภาพที่ 6 เทคนิคการตีเสียงเท่ง จะตีด้วยมือข้างที่ถือไม้ตีกลองม้งคละหรือหน้ากลองม้งคละในส่วนของหน้าใหญ่ โดยการตีนั้นจะการใช้การบิดข้อมือเข้าหาหน้ากลองพอไม้กลองกระทบหน้ากลองแล้ว ให้บิดกลับช่วงที่บิดมือกลับ ส่วนมือด้านกลองหน้าเล็กนั้นไม่ต้องประคบหรือแตะหน้ากลองด้านหน้าเล็ก

ภาพที่ 7: QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงเท่ง

ที่มา: ศุภชัย อีระกุล (2565)

กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคละ
ในจังหวัดพิษณุโลก

เสียงต๊ับ

ภาพที่ 8: เทคนิคการบรรเลงเสียงต๊ับ

ที่มา: ศุภชัย ธีระกุล (2565)

ภาพที่ 8 เทคนิคการตีเสียงต๊ับ นั้นจะตีด้วยมือข้างที่ถือไม้ตีกลองม้งคละหรือหน้ากลองม้งคละในส่วนของหน้าใหญ่ โดยการตีสั้นจะให้ส่วนสันมือวางไว้บนหน้ากลองให้นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย แล้วตีกดลงหน้ากลองโดยส่วนที่กระทบ คือส่วนหน้ามีส่วนปลาย นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย ในลักษณะแบมือ เมื่อสัมผัสหน้ากลองให้อุดหน้ากลองไว้ ส่วนมือด้านกลองหน้าเล็กนั้นไม่ต้องประคบหรือแตะหน้ากลองด้านหน้าเล็ก

ภาพที่ 9: QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงต๊ับ

ที่มา: ศุภชัย ธีระกุล (2565)

เสียงเค้ะ

ภาพที่ 10: เทคนิคการบรรเลงเสียงเค้ะ

ที่มา: ศุภชัย อีระกุล (2565)

ภาพที่ 10 เทคนิคการตีเสียงเค้ะ นั้นจะตีด้วยมือข้างที่ถือไม้ตีกลองม้งคละหรือหน้ากลองม้งคละในส่วนของหน้าใหญ่ โดยการตีสั้นจะใช้ นิ้วกลาง นิ้วนาบ นิ้วก้อย และหน้ากลองค้ำไว้ จากนั้นให้บิดข้อมือเข้าหาหน้ากลองโดยให้ไม้กระทบกับขอบกลอง ส่วนมือด้านกลองหน้าเล็กนั้นไม่ต้องประคบหรือแตะหน้ากลองด้านหน้าเล็ก

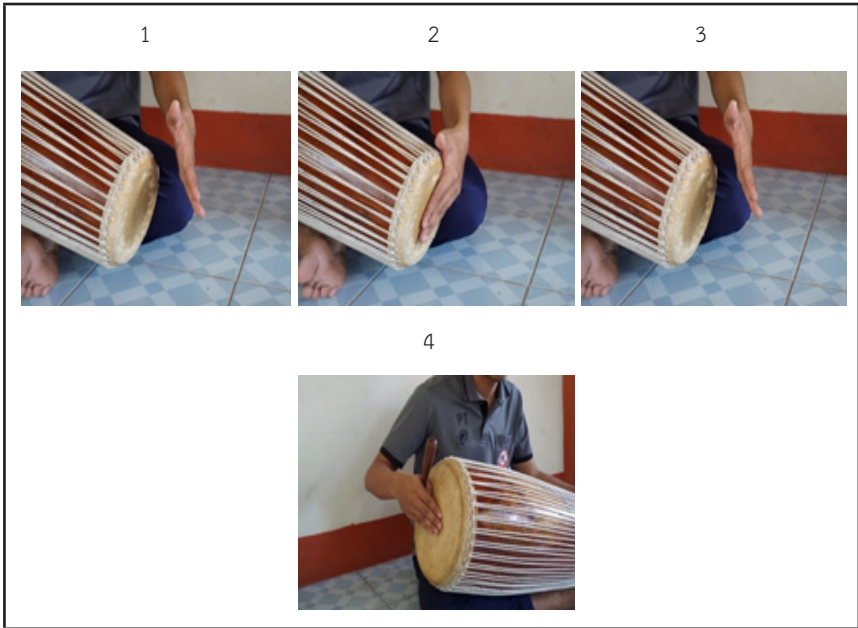
ภาพที่ 11: QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงเค้ะ

ที่มา: ศุภชัย อีระกุล (2565)

กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคละ

ในจังหวัดพิษณุโลก

เสียงปี่

ภาพที่ 12: เทคนิคการบรรเลงเสียงปี่

ที่มา: ศุภชัย ชีระกุล (2565)

ภาพที่ 12 เทคนิคการตีเสียงปี่ นั้นจะตีด้วยมือข้างที่ไม่ถือไม้ตีกลองม้งคละหรือหน้ากลองม้งคละในส่วนของหน้าเล็ก โดยการตีนั้นจะตีโดยจะใช้ส่วนกลางมือระหว่างสันมือกับกลางมือกระทบกับขอบกลองโดยส่วนที่จะกระทบกับหน้ากลองคือส่วนของหน้ามือในส่วนของปลายนิ้ว นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย นิ้วก้อย เมื่อสัมผัสหน้ากลองให้ยกนิ้วออกทันที ส่วนมือด้านกลองหน้าใหญ่นั้นให้ใช้นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย นิ้วก้อยประคบน้ำกลองด้านใหญ่

ภาพที่ 13: QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงปี่

ที่มา: ศุภชัย อีระกุล (2565)

เทคนิคการบรรเลงในเสียงในกลองหลอน

เสียงตึง

ภาพที่ 14: เทคนิคการบรรเลงเสียงตึง

ที่มา: ศุภชัย อีระกุล (2565)

ภาพที่ 14 เทคนิคการตีเสียงตึง นั้นจะตีด้วยมือข้างที่ถือไม้ตีกลองม้งคละหรือหน้ากลองม้งคละในส่วนของหน้าใหญ่ โดยการตีนั้นจะการใช้การบิดข้อมือเข้าหาหน้ากลองพอไม้กลองกระทบหน้ากลองแล้วให้บิดกลับช่วงที่บิดมือกลับ ส่วนมือด้านกลองหน้าเล็กนั้นไม่ต้องประคบหรือแตะหน้ากลองด้านหน้าเล็ก

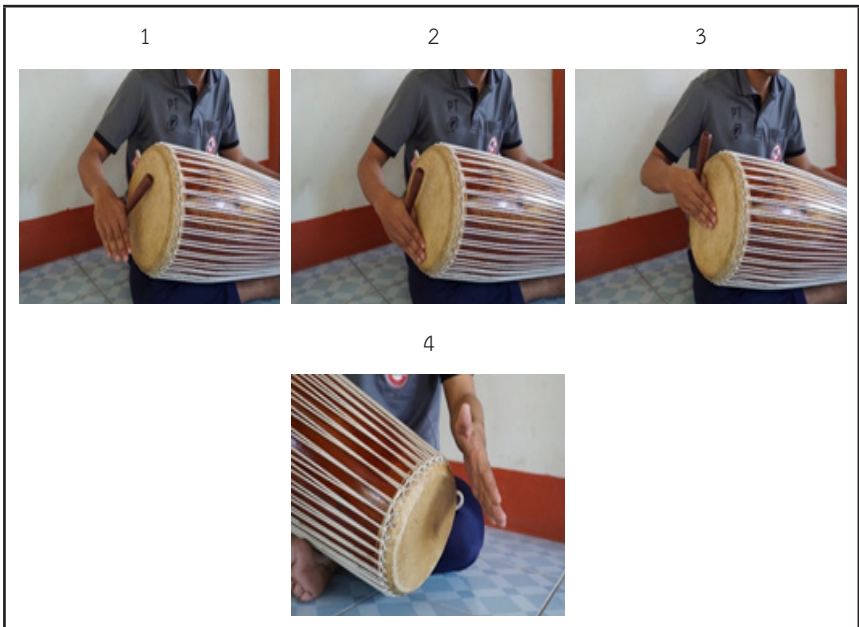
กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีมิ่งคณะ
ในจังหวัดพิษณุโลก

ภาพที่ 15: QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงตึง

ที่มา: ศุภชัย ชีระกุล (2565)

เสียงตึง2 /หนึ่งด

ภาพที่ 16: เทคนิคการบรรเลงเสียงตึง2/หนึ่งด

ที่มา: ศุภชัย ชีระกุล (2565)

ภาพที่ 16 เทคนิคการเสียงดัง2 / หนีด นั้นจะตีด้วยมือข้างที่ถือไม้ตีกลองม้งคละ หรือหน้ากลองม้งคละในส่วนของหน้าใหญ่ โดยการตีนั้นจะใช้ไม้ตีเมื่อกระทบหน้ากลอง แล้วให้บิดกลับช่วงที่บิดมือกลับนั้นให้เซ่ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย ให้ทำลักษณะเหมือนจะ ประคบหรือแตะหน้ากลองหน้าใหญ่พร้อมกับลูบหน้าหนังกลองด้านใหญ่ขึ้นพอประมาณ การลูบหน้าหนังกลองนั้นต้องทำอย่างให้ได้จังหวะที่พอดีกับความเร็วในการบรรเลงด้วย ส่วนมือด้านกลองหน้าเล็กนั้นไม่ต้องประคบหรือแตะหน้ากลองด้านหน้าเล็กให้เปิดหน้า กลองไว้ส่วนมือด้านกลองหน้าเล็กนั้นไม่ต้องประคบหรือแตะหน้ากลองด้านหน้าเล็ก (ประโยชน์ ลูกพลับ, สัมภาษณ์: 8 เมษายน 2565) ในเสียง ดัง2 วงม้งคละของประโยชน์ ลูกพลับในอดีตนั้นก็ใช้เสียง หนีด แต่ด้วยการเรียกเสียงหนีดนั้นเรียกยากทำให้การท่องจำ ลำบากและขัดกับการออกเสียง ในเวลาสอนตีกลองหลอน จึงเปลี่ยนให้เรียกง่ายขึ้นจาก เสียง หนีด เป็นเสียง ดัง2 เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น แต่ก็ยังใช้เทคนิคการบรรเลงแบบ เสียง หนีด (เต้า มีนาค, สัมภาษณ์: 18 สิงหาคม 2565) ในเสียงหนีดเป็นเสียงที่ใช้เรียก เทคนิคการบรรเลงที่ใช้ตั้งแต่อดีต เพื่อให้สอดคล้องกับเสียงที่ได้จากการบรรเลง

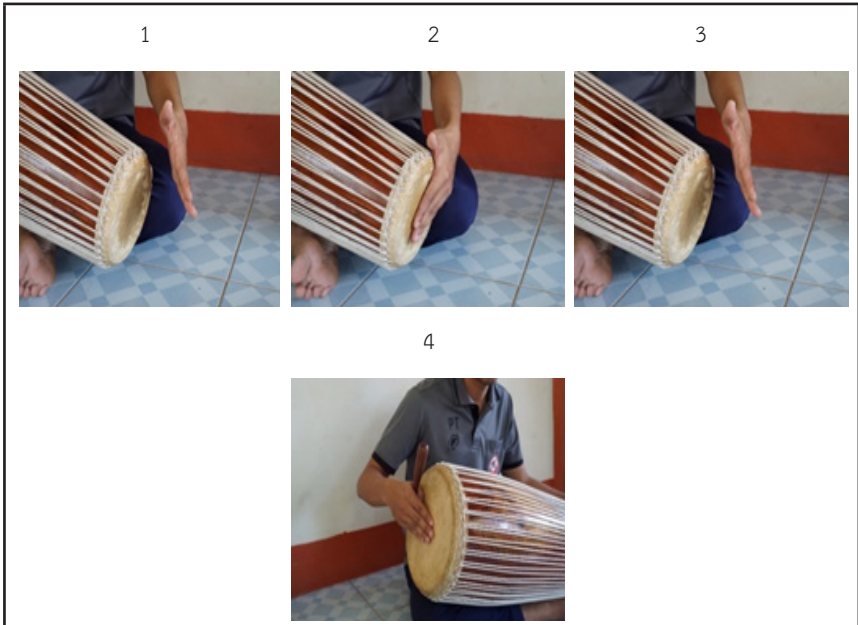

ภาพที่ 17: QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงดัง2/หนีด

ที่มา: ศุภชัย ธีระกุล (2565)

กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคละ
ในจังหวัดพิษณุโลก

เสียง จ๊ะ

ภาพที่ 18: เทคนิคการบรรเลงเสียงจ๊ะ

ที่มา: ศุภชัย ธีระกุล (2565)

ภาพที่ 18 เทคนิคการตีเสียงจ๊ะ นั้นจะตีด้วยมือข้างที่ไม่ถือไม้ตีกองม้งคละหรือหน้ากลองม้งคละในส่วนของหน้าเล็ก โดยการตีนั้นจะตีโดยใช้ส่วนกลางมือระหว่างสันมือกับกลางมือกระทบกับขอบกลองโดยส่วนที่จะกระทบกับหน้ากลองคือส่วนของหน้ามือในส่วนของปลายนิ้ว นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย นิ้วก้อย เมื่อสัมผัสหน้ากลองให้ยกนิ้วออกทันที ส่วนมือด้านกลองหน้าใหญ่นั้นให้ใช้นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อยประคบหรือแตะหน้ากลองด้านใหญ่

ภาพที่ 19: QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงจ๊ะ

ที่มา: ศุภชัย ชีระกุล (2565)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พัฒนาชุดการสอนปฏิบัติกลองยืน-กลองหลอนตามวิถีปราชญ์ม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัย ศึกษาเทคนิคการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนของจังหวัดพิษณุโลก พบว่าเทคนิคการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนของปราชญ์ม้งคละในจังหวัดพิษณุโลกจะไม่ได้และมือตีในกลองทั้งสองหน้า ซึ่งจะมีส่วนที่แตกต่างจากวงม้งคละในจังหวัดอื่น ๆ เช่น ม้งคละของจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งจะใช้ไม้ในการบรรเลงเป็นหลัก และจะใช้มือในการบรรเลงในกลองหน้าเล็กเท่านั้น ส่วนม้งคละในจังหวัดพิษณุโลกจะใช้มือในการบรรเลงในกลองหน้าใหญ่ ในเสียง ตูบ

ตำแหน่งในการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนในการบรรเลงบนหนังหน้ากลองของปราชญ์ม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก มีตำแหน่งในการบรรเลงในกลองยืนหน้าใหญ่มี 3 ตำแหน่ง คือ 1) หนึ่งกลองส่วนกลาง จะได้เสียงตูบ 2) หนึ่งกลองส่วนบน จะได้เสียงเท่ง และ 3) ขอบกลอง จะได้เสียงเก๊ะ ตำแหน่งในการบรรเลงในกลองยืนหน้าเล็กมี 1 ตำแหน่ง คือ หนึ่งกลองส่วนกลาง จะได้เสียงปะ ตำแหน่งในการบรรเลงในกลองหลอนหน้าใหญ่มี 1 ตำแหน่ง คือ หนึ่งกลองส่วนบน จะได้เสียง ดิง ดิง 2 /หนึ่งตี ตำแหน่งในการบรรเลงในกลองหลอนเล็กมี 1 ตำแหน่ง คือ หนึ่งกลองส่วนกลาง จะได้เสียงจ๊ะ พบว่าตำแหน่งต่าง ๆ ในการตีกลองเป็นตำแหน่งสำคัญตำแหน่งหนึ่งที่จะนำไปสู่เทคนิคในการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนและทำให้ได้เสียงที่นำไปใช้ในการบรรเลงในวงม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก

เสียงในการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนของปราชญ์ม้งคละในจังหวัดพิษณุโลก จะพบว่าการเรียกเสียงต่าง ๆ ที่ใช้เรียกบรรเลงของวงม้งคละ ลุงเต้า มีนาค และวงม้งคละ

กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคละ

ในจังหวัดพิษณุโลก

ประโยชน์ ลูกพลับในกลองยี่นมี 4 เสียงในเสียงหน้ากลองใหญ่มี 2 เสียง ได้แก่เสียง เห่ง ตูบ เกะ และในหน้าเล็กมี 1 เสียง ได้แก่เสียง ป๊ะ ซึ่งมีเทคนิควิธีการบรรเลงที่เหมือนกัน ในส่วนเสียงของกลองหลอนวงม้งคละ ลุงเต้า มีนาคน มี 3 เสียง ในเสียงหน้ากลองใหญ่มี 2 เสียง ได้แก่เสียง ดิง หนิด และในหน้าเล็กมี 1 เสียง ได้แก่เสียง จ๊ะ และวงม้งคละ ประโยชน์ ลูกพลับ มี 3 เสียง ในเสียงหน้ากลองใหญ่มี 2 เสียง ได้แก่เสียง ดิง ดิง2 และในหน้าเล็กมี 1 เสียง ได้แก่เสียง จ๊ะ มีวิธีการบรรเลงมีความเหมือนกัน ซึ่งวงดนตรีม้งคละ ของทั้ง 2 ท่านเป็นวงดนตรีที่อยู่ในเขตจังหวัดพิษณุโลกและอยู่ในตำบลจอมทอง เช่นเดียวกัน และน่าจะมีการสืบทอดต่อกันมาจากนักดนตรีม้งคละในอดีตกลุ่มเดียวกัน และพบว่ามี การเรียกเสียงต่างกันในเรื่องเสียง หนิด และ ดิง2 แต่มีวิธีการบรรเลงเหมือนกัน ทำให้เห็นว่าเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง แต่ได้พัฒนารูปแบบเสียงในการเผยแพร่องค์ความรู้ที่สามารถนำไปสู่ผู้ที่สนใจได้ง่ายขึ้น แต่ก็ยังคงความเป็นแบบดั้งเดิมเพื่อเป้าหมายเดียวกันในการสืบทอดดนตรีม้งคละ สอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2537: 39-30) กล่าวว่า การสืบทอด หมายถึง การสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญา วัฒนธรรมไปข้างหน้าจากปัจจุบันสู่อนาคต แต่การสืบทอดนั้นไม่ได้สืบทอดกัน ลอย ๆ หากเป็นการสืบทอดด้วยปัญญาอย่างมีวิธีการ ถ้าสืบทอดโดยไม่มีการสืบทอดจะเป็น การปล่อยไหลเรื่อยเรื่อยไป การสืบทอดอย่างมีวิธีการนี้เรียกว่าการสืบสาน ซึ่งเป็นการปรุงแต่งวัฒนธรรมจากเดิมให้มีรูปแบบที่สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน ทำให้เห็นว่า ดนตรีม้งคละที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันก็สามารถเปลี่ยนแปลงตามความเข้าใจของแต่ละคน เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่ต้องการความรวดเร็วและนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่ยังคงมีรูปแบบเดิม ดังจะเห็นว่าในเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนของจังหวัด ไกลเคียงเช่นจังหวัดสุโขทัยมีการบรรเลงที่เรียกเสียงบางเสียงเรียกเหมือนกันและบางเสียง ต่างกับจังหวัดพิษณุโลกและมีระบบเสียงที่มากกว่าจังหวัดพิษณุโลกที่มี 9 เสียง ซึ่งรับ อิทธิพลจากการออกเสียงและสำเนียงการพูดของพื้นที่นั้น ๆ และการได้รับเอาวัฒนธรรม ดนตรีที่เข้ามาตามยุคสมัย

เทคนิคในการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนของปราชญ์ม้งคละในจังหวัด พิษณุโลก ซึ่งจะประกอบไปด้วยเทคนิคที่ใช้ในการจับไม้ตีกลองที่จะใช้เพียงแค่มือขวาในการหนีบเพื่อประคองไม้และใช้การบิดข้อแขนในการใช้แรงในการตีกลอง เทคนิค

การบรรเลงที่ใช้ในกลองยืนหน้ากลองใหญ่จะมีเทคนิคที่ประกอบด้วย 1) การตีด้วยไม้ 2) การตีด้วยมือแบบอุดหน้ากลอง 3) การประคบน้ำกลอง เทคนิคการบรรเลงที่ใช้ในกลองยืนหน้ากลองเล็กจะมีเทคนิคที่ประกอบด้วย 1) การตีด้วยมือแบบไม่อุดหน้ากลอง เทคนิคการบรรเลงที่ใช้ในกลองหลอนหน้ากลองใหญ่จะมีเทคนิคที่ประกอบด้วย 1) การตีด้วยไม้ 2) การประคบน้ำกลอง 3) การลูบหน้ากลอง เทคนิคการบรรเลงที่ใช้ในกลองหลอนหน้าเล็กจะมีเทคนิค 1) การตีด้วยมือแบบไม่อุดหน้ากลอง ซึ่งเทคนิคต่าง ๆ นั้นเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดเสียงที่แตกต่างกันและทำให้มีความสัมพันธ์ในการบรรเลงในเสียงต่าง ๆ ของผู้บรรเลงกลองยืน-กลองหลอน ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาของกลุ่มนักดนตรีม้งคณะในอดีตที่พัฒนาวิธีการบรรเลงจากกลองยืน-กลองหลอนแบบดั้งเดิมที่บรรเลงตามวิถีดนตรีพื้นบ้านให้มีความหลากหลายในระบบเสียงตามแบบของดนตรีไทยที่เข้ามาสู่วิถีดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับอมรา พงศาพิชญ์ (2541: 20) วัฒนธรรม จำเป็นต้องใช้กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมในการดำเนินงาน เนื่องจากสังคมสามารถสั่งสมประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมก็เกิดจากการเรียนรู้ ที่สังคมสามารถถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ ไปยังสมาชิกของสังคมอีกด้วย จะเห็นได้จากการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนของดนตรีม้งคณะในพื้นที่ใกล้เคียงใช้เทคนิคที่ทำให้เกิดเสียงต่าง ๆ ที่ไม่มีความหลากหลาย ซึ่งอาจเกิดจากการไม่ยอมรับในการเรียนรู้หรือการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมดนตรีอื่น ๆ ในพื้นที่ต่าง ๆ ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาในเรื่องทักษะในเทคนิคในการบรรเลง ซึ่งสอดคล้องกับศุภชัย ธีระกุล (2560: 247-256) พบว่าการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนของดนตรีม้งคณะในจังหวัดอุดรธานี และมีเสียงในการใช้ในการบรรเลงทั้งกลองยืน-กลองหลอนเพียง 2 เสียง คือ เสียงทิงและเสียงโจ๊ะ และยังมีวิธีการบรรเลงที่เรียบง่ายและยึดถือวัฒนธรรมดั้งเดิมตามความคิดของผู้บรรเลง ซึ่งจะเห็นได้ว่าเทคนิคการบรรเลงกลองยืน-กลองหลอนของจังหวัดพิษณุโลกนั้นมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะและโดดเด่นในเรื่องการตีในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดเสียงต่าง ๆ และต้องทำควบคู่กับการใช้มือในการเปิดหน้ากลองและเทคนิคในการประคบน้ำหรืออุดหน้ากลองเพื่อจะให้ได้เสียงของกลองยืน-กลองหลอนที่ต้องการตามเทคนิคต่าง ๆ

กลองยี่น-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีม้งคละ

ในจังหวัดพิษณุโลก

บทสรุป

เทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนของจังหวัดพิษณุโลกเป็นการศึกษาและเรียนรู้ถึงเทคนิคที่ใช้ในการบรรเลงให้ได้เสียงต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามที่ปราชญ์ดนตรีม้งคละ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก ที่มีเทคนิคการบรรเลงที่เข้ามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ และสามารถนำไปต่อยอดในบทเพลงที่กำลังจะสูญหาย จากการที่ไม่สามารถเข้าใจถึงเทคนิคในการบรรเลงของกลองยี่น-กลองหลอนได้อย่างถูกต้อง ทำให้เข้าใจเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนได้อย่างถูกต้องก็จะนำไปสู่การพัฒนาและเป็นแรงผลักดันในดนตรีม้งคละคงอยู่ในสังคมและนำไปสู่ผู้สนใจได้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าและปลูกจิตสำนึกของคนรุ่นใหม่ในวัฒนธรรมของดนตรีม้งคละ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลจากงานวิจัยนี้ พบว่าเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนของจังหวัดพิษณุโลก มี 4 เทคนิค ดังนี้ 1) เทคนิคการจับไม้ 2) เทคนิคการวางมือ 3) เทคนิคบรรเลงเสียงในเสียงต่าง ๆ 4) เทคนิคตำแหน่งในการบรรเลงบนกลองยี่น-กลองหลอน และยังพบว่าปราชญ์ม้งคละทั้ง 2 วง มีระบบเสียงที่ใช้ในกลองยี่น 4 เสียง และกลองหลอน 3 เสียง และเทคนิคในการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนที่ใช้เทคนิคแบบเดียวกันในทุก ๆ เสียง ซึ่งยังมีเสียงบางเสียงที่ได้พัฒนาเทคนิคการเรียกชื่อเสียงเพื่อให้จดจำได้ง่าย ในเสียง ดิง2 เป็นเสียงที่เรียกในวงนายประโยชน์ ลูกพลับ ทำให้ง่ายต่อการท่องจำด้วยเป็นเสียงในจังหวัดพะเยาต่อเนื่องกับเสียง ดิง แต่เข้าใจได้ยากกับเทคนิคการบรรเลงที่จะต้องสอดคล้องกับการออกเสียงที่ต้องการในเสียงชนิดแต่ต้องออกเสียงในการบรรเลงว่าดิง ในเสียงชนิดเป็นเสียงที่นายเต้า มีนาคน เรียกซึ่งใช้มาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่การเสียงเรียกที่เป็นจังหวัดต่อเนื่องระหว่างเสียงดิง ทำให้ขัดในการออกเสียงกับจังหวัดซึ่งท่องจำและออกเสียงได้ยาก แต่สอดคล้องกับการออกเสียงที่ต้องการในเสียงชนิด ทำให้ที่เสียง ดิง2 และหนิด มีเทคนิคการบรรเลงเหมือนกันแต่เรียกชื่อเสียงต่างกันแต่นำไปสู่เทคนิคในการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนเพื่อใช้ในการถ่ายทอดต่อไป

สรุปได้ว่าเทคนิคการบรรเลงกลองยี่น-กลองหลอนของจังหวัดพิษณุโลกของปราชญ์ม้งคละมีเทคนิคในการบรรเลง 4 เทคนิค ที่ทำให้เกิดเสียงในในกลองยี่น 4 เสียง และในกลองหลอน 3 เสียง มีเทคนิคการบรรเลงเหมือนกัน ซึ่งอาจจะเกิดจากการได้รับการถ่ายทอดจากนักดนตรีม้งคละในอดีตในกลุ่มเดียวกันและใช้ภาษาในการถ่ายทอดในลักษณะภาษาดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งทำให้เทคนิคการบรรเลงและเสียงในการเรียกมี

ความเหมือนกัน แต่มีการพัฒนาในการเรียกเสียงในเสียง ดิง2 และหนีด เพื่อให้ง่ายต่อการถ่ายทอดต่อมาตามความเข้าใจของปราชญ์มั่งคละในแต่ละบุคคล

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2556). ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2537). สืบสานวัฒนธรรมไทยบนฐานแห่งการศึกษาที่แท้ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก.
- ศุภชัย ชีระกุล. (2560). การสืบทอดมั่งคละในสถาบันอุดมศึกษาตามวิถีปราชญ์ชาวบ้านในภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา. (ดุริยางคศิลป์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). การจับไม้กลองยืน-กลองหลอน. ณ บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ที่ 8 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2564.
- ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). ตำแหน่งการตีและเสียงที่เกิดขึ้นในการบรรเลงกลองยืน. ณ บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ที่ 8 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2564.
- ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). ตำแหน่งการตีและเสียงที่เกิดขึ้นในการบรรเลงกลองหลอน. ณ บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ที่ 8 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2564.
- ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). เทคนิคการบรรเลงเสียงเก๊ะ. ณ บ้านเลขที่ 34/3 หมู่ที่ 12 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565.
- ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). เทคนิคการบรรเลงเสียงจ๊ะ. ณ บ้านเลขที่ 34/3 หมู่ที่ 12 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565.
- ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). เทคนิคการบรรเลงเสียงดิง. ณ บ้านเลขที่ 34/3 หมู่ที่ 12 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565.
- ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). เทคนิคการบรรเลงเสียงดิง2/หนีด. ณ บ้านเลขที่ 34/3 หมู่ที่ 12 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565.

กลองยืน-กลองหลอน: เทคนิคการบรรเลงของปราชญ์ดนตรีมโนคละ

ในจังหวัดพิษณุโลก

ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). เทคนิคการบรรเลงเสียงต๊ับ. ณ บ้านเลขที่ 34/3 หมู่ที่ 12 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565.

ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). เทคนิคการบรรเลงเสียงเท่ง. ณ บ้านเลขที่ 34/3 หมู่ที่ 12 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565.

ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). เทคนิคการบรรเลงเสียงป๊ะ. ณ บ้านเลขที่ 34/3 หมู่ที่ 12 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565.

ศุภชัย ชีระกุล (ผู้ถ่ายภาพ). ลักษณะกลองยืน-กลองหลอนและความแตกต่างของไม้ตีกลองยืน-กลองหลอน. ณ บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ที่ 8 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2564.

ศุภชัย ชีระกุล. (2565). QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงเก๊ะ. <https://www.youtube.com/watch?v=qfkL4oXCqow>

ศุภชัย ชีระกุล. (2565). QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงจ๊ะ. <https://www.youtube.com/watch?v=79K S9UbgJc>

ศุภชัย ชีระกุล. (2565). QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงตึง. <https://www.youtube.com/watch?v=rjWFcfZbUdU>

ศุภชัย ชีระกุล. (2565). QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงตึง2/หนีด. https://www.youtube.com/watch?v=9i Xi_5UVlks

ศุภชัย ชีระกุล. (2565). QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงต๊ับ. <https://www.youtube.com/watch?v=cbb KJ0zzFLQ>

ศุภชัย ชีระกุล. (2565). QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงเท่ง. <https://www.youtube.com/watch?v=DZppst40HvU>

ศุภชัย ชีระกุล. (2565). QR Code เทคนิคการบรรเลงเสียงป๊ะ. <https://www.youtube.com/watch?v=ej4XH Np58N8>

ศุภชัย ชีระกุล. (2565). นายเต้า มีนาค และนายประโยชน์ ลูกพลับ. ใน รายงานวิจัยเรื่อง พัฒนาชุดการสอนปฏิบัติกลองยืน-กลองหลอนตามวิถีปราชญ์มโนคละในจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

- สันติ ศิริคชพันธุ์. (2540). *วังมัจฉะในจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2541). *วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุคลากร

- เต้า มีนาค (ผู้ให้สัมภาษณ์) ศุภชัย ธีระกุล (ผู้สัมภาษณ์). ณ บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ที่ 8 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2564.
- ประโยชน์ ลูกปลับ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ศุภชัย ธีระกุล (ผู้สัมภาษณ์). ณ บ้านเลขที่ 34/3 หมู่ที่ 12 ตำบลจอมทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565.

Received: August 17, 2022

Revised: December 11, 2022

Accepted: December 13, 2022